

UN HOME DE FEINA

per TONI ARTIGUES

Francesc de Borja Moll, ciutadellenc de fa setanta vuit anys, deixeble d'Antoni Maria Alcover, Un Home de Combat, ha estat i és un home de feina. Fa seixanta anys que va començar a fer-ne amb el Diccionari Català-Valencià-Balear, ensenyat pel canonge manacorí, per Bernhard Shaädel, per Meyer-Lübke, de les universitats d'Hamburg i de Bonn... Estudia, fa enquestes, redacta articles del diccionari, fa traduccions i estudis monogràfics, i, els primers anys trenta, inaugura la tasca editorial, hereuatge, també, de Mossèn Alcover. A partir del trenta-sis, el tridu lingüístic italià, alemany, espanyol, posat de moda no per atzar, serà, a través de cursos, gramàtiques i diccionaris un dels mitjans de subsistència de Francisco de B. Moll. Des d'aleshores no s'ha aturat de fer feina, ni encara el 1962 quan imprimeix el darrer tom del Diccionari, l'obra que s'havia promès dur a terme. La seva gramàtica (1937, 1962, 1968) ha estat una eina utilíssima per a tots els qui hem après català en aquestes Illes Oblidades —però no oblidades del tot a l'hora de treure'ns el suc—. Des del 1960 el sentim contar rondalles per Ràdio Popular i això augmenta les simpaties dels mallorquins cap a Don Francesc. Des del 1962, en el marc de l'Obra Cultural Balear —fundada per iniciativa seva— primer i de la facultat després, du a terme una fructífera labor docent. Ell mateix ens conta la seva vida a “Els meus primers trenta anys” i “Els altres quaranta anys”, i ara prepara la redacció d’“Els meus penúltims anys”.

No és estrany, per tant, que Un Home de Feina hagi estat objecte de nombrosos honors i homenatges; amb ell la llengua catalana s'ha vist créixer com a llengua de cultura, reconeguda internacionalment, però no a l'estat espanyol on ha estat i és perseguida, bandejada, atacada pels qui no reconeixen el món cap dret més que la llei del més fort, el dret de conquesta, la duresa, l'opressió.

El 1964 és nomenat Doctor Honoris Causa per la Universitat de Basilea; el 1971 li és concedit el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes; el 1975 és doctor Honoris Causa per la Universitat de Barcelona; el 1978 li concedeixen el Premi Ossian per la defensa de les llengües minoritàries; el 1980/81 la revista RANDA li dedica tres números d'homenatge; el mes de gener del 1982 l'Obra Cultural Balear, el departament de Llengua i el de Literatura Catalana de la Facultat i la secció de Català de l'Escola Normal li organitzen un homenatge al qual s'adhereixen per escrit o amb la seva presència personalitats europees, catalanes, i tot el poble mallorquí: fan parlaments, científics però simpàtics i emotius, el Dr. Badia, el Dr. Veny, Josep Massot, i molts d'altres participen a una taula rodona on se trobà a faltar la presència de Manuel Sanchis Guarner, amic i col·laborador de Don Francesc.

Com un dels organitzadors d'aquest homenatge, en representació de la secció de Català de l'Escola Normal —una secció que no compta amb el mínim d'assignatures per preparar mínimament els que seran mestres a les nostres illes— vull dir encara dues paraules del Moll que jo conec.

Vaig conèixer Don Francesc en un viatge d'un parell de dies a Catalunya pagat per l'Obra Cultural Balear als que destacaven en els exàmens de català. Era, als meus setze o disset anys, la primera personalitat que coneixia de prop, i vaig veure que era un home i no una figura de guix, que reia, que parlava del temps, que contava la seva sortida del seminari perquè li "agradaven massa ses dones", que parlava dels seus fills i dels seus amics amb una colla d'al·lots que érem nosaltres. Durant el 1968-69 vaig fer amb ell el Curs de Català de la Facultat, i encara guard el quadern d'apunts de les seves classes, i un record de les discutides de si millor article salat o fat. Guard també, dedicats, els volums de "La lengua de las Baleares", un dels llibres més usats avui a EGB; en nom de molts li vaig demanar, i ell va dir que ja pensava fer-ho, que fossin els dos en català i que canviàs aquest nom, posat l'any setanta-dos per no espantar el personal, perquè hi ha genteta que l'aprofita per justificar la divisió del català en vistes a esvair-lo més fàcilment.

Qui ha anat a veure don Francesc amb un motiu o altre, pot dir, com jo, que la rebuda és cordial i eficaç, tant si se tracta de consulta lingüística com de planificació d'activitats com de simple visita; i no manquen els acudits ni les rialles. M'agrada trobar-lo pel carrer quan va o ve de l'editorial, i sobretot després d'haver estat malalt fa devers un any:

—Què tal, don Francesc, com mos trobam?

—I... moll —diu—, un poc moll.

En fi, poc puc dir d'ell que no s'hagi dit, o que no hagi dit ell mateix en tants d'anys, o que no digui la foto del programa d'homenatges que reproduïm en aquesta pàgina. Res més idò; Molts d'anys, don Francesc i molts d'anys a tots d'usar la nostra llengua per escrit i per llegit, parlant i escoltant.